

Meerjarenplan 2019-2022

Laaggeletterdheid en digitale vaardigheden volwassenen

(digi)Taal is de basis

Gemeente Utrecht

Taal is de basis om mee te doen!

Eén op de tien Utrechters heeft moeite met de Nederlandse taal. Dat maakt het gebruik van digitale communicatiemiddelen lastig. Wanneer iemand niet goed Nederlands leest, schrijft of spreekt, is volwaardig meedoen aan de samenleving ook minder makkelijk. Taalvaardigheid is de basis voor persoonlijke ontwikkeling én sociale participatie.

Veel Utrechters willen hun (digi)taalvaardigheid graag verbeteren. En het is fantastisch dat er zoveel Utrechtse vrijwilligers zijn die hen daarbij helpen. Er gebeurt veel goeds en ik ben hier trots op. Het biedt ook een stevige basis om op voort te bouwen.

Samen met onze taalpartners hebben we gekeken naar wat we vanuit de basis die er ligt, verder kunnen verbeteren. Dit meerjarenplan geeft een beeld van de huidige situatie én een schets van diverse ontwikkelingen die daar de komende jaren invloed op hebben.

Samen met onze taalpartners, de vele vrijwilligers en het netwerk in de wijken, willen we nog meer Utrechters de mogelijkheid geven (digi)taalvaardiger te worden en volwaardig mee te kunnen doen in onze stad.

Want taal is de basis om mee te doen.

Anke Klein, wethouder Onderwijs

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Laaggeletterdheid: wat is dat?	5
Uitgangspunten meerjarenplan	6
Het huidige aanbod: Formeel, non-formeel en informeel	7
Opbrengst van de gesprekken met partners, vrijwilligers en verwijzers	8
Wat gaan we doen	9
Beschikbaar budget 2019	14
Monitoring	16
Bijlage	
1: Overzicht aanbod taal- en digitale vaardigheden	17
2: Aanpassing beleid ministerie OCW	21
3: Overzicht ontwikkelingen gemeentelijke programma's die raken aan taal	22
4: Kwaliteitsborging	24
5: Taalaanbod vanuit Werk en Inkomen	25
6: Monitoring risico-indicatoren laaggeletterdheid	28
Colofon	32

Inleiding

Dit meerjarenplan is tot stand gekomen op een moment dat er veel gebeurt op het gebied van taalvaardigheid. Landelijk gaat het om nieuwe mogelijkheden en voorwaarden vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap én om de ontwikkelingen rond Inburgering vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Deze veranderingen hebben invloed op de mogelijkheden en de inhoud van ons plan.

Op gemeentelijk niveau passen we diverse programma's aan waarin aandacht is voor laaggeletterdheid. Dat geldt voor een nieuwe nota Volksgezondheid, een nieuwe invulling van het Onderwijsachterstandenbeleid en het programma Samen voor Overvecht. Ook op het gebied van inburgering is nog onduidelijkheid over de toekomst van dit beleid.

In deze dynamische periode ligt de focus van dit plan op (digi)taalvaardigheden voor met name volwassenen die niet inburgeringsplichtig zijn. Deze activiteiten worden gefinancierd uit het Rijksbudget Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB, voorheen Volwasseneneducatie) en de gemeentelijke budgetten Laaggeletterdheid en Digitale Vaardigheden, Onderwijsachterstandenbeleid en Jeugd. We hebben samen met het veld een aantal actiepunten geformuleerd en een koers voor de komende jaren geschetst. Deze staan beschreven in de routekaart (pagina 12).

Bij de totstandkoming van dit plan zijn alle betrokken organisaties uit het (digi)taalnetwerk betrokken. Aanvullend zijn er gesprekken gevoerd met vrijwilligers, verwijzers in de wijk en 'wegwijzers' in de (digi)Taalhuizen. Ook hebben we enkele groepslessen bezocht en de deelnemers daar om tips en aandachtspunten gevraagd.

Op 9 mei 2019 is de opbrengst van alle gesprekken gepresenteerd en is besproken op welke wijze we met elkaar aan de slag gaan. De algemene stemming was dat er veel goed gaat in de samenwerking, in de begeleiding en betrokkenheid van vrijwilligers, in de aanvullende waarde van het aanbod van de verschillende organisaties. De basis staat!

Tegelijk zijn enkele terreinen benoemd waar nog vooruitgang kan worden geboekt of die als gevolg van nieuwe voorwaarden vanuit het Rijk om aandacht vragen. Punten van aandacht zijn onder andere: versterken rol en positie van het digiTaalhuis, inzet vrijwilligers (kwantiteit en kwaliteit), monitoring en bereik van Nederlandstalige laaggeletterden.

In de routekaart is aangegeven waaraan gewerkt wordt en op welke momenten de resultaten beschikbaar komen.

Laaggeletterdheid: wat is dat?

Wanneer iemand de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, spreken we van laaggeletterdheid. Niveau 2F is in Nederland de norm voor het gewenste niveau om goed en zelfstandig in de samenleving mee te doen. Niveau 1F komt ongeveer overeen met het niveau van groep 8 op de basisschool, niveau 2F komt ongeveer overeen met het eindniveau MBO 2 (*). Utrecht kent veel verschillende groepen volwassenen die onder deze normen functioneren.

“Ik ging op huisbezoek bij een moeder. Aan de telefoon heb ik gevraagd of ze de papieren die ze van het ziekenhuis gekregen heeft wil klaarleggen. Dat heeft ze niet gedaan. Dan word ik getriggerd: dit kan iemand zijn die niet veel kan met geschreven taal. En dan ga ik vragen: hoe kan ik jou helpen? Zal ik je een e-mail met een veilige link sturen om de papieren in te zetten? Daar schrok ze van. Want ja, daarvan weet ze ook niet hoe het moet. Ik vraag nog wat door. Op een gegeven moment zegt ze: ja, ik ben niet zo goed met taal.”

Zorgprofessional over laaggeletterdheid bij Nederlandstaligen

Het gaat bij laaggeletterdheid om Nederlandstaligen (NT1) en anderstaligen (met Nederlands als 2e taal: NT2). De schattingen lopen landelijk uiteen van ongeveer 1,3 tot 2,3 miljoen mensen die niet op 2F niveau functioneren, afhankelijk van de definitie en leeftijdscategorie. Hiervan is tweederde Nederlandstalig: mensen met minimaal 4 jaar basisonderwijs en een vervolgopleiding gevolgd in Nederland.

Taal is overal. Denk bijvoorbeeld aan de communicatie binnen het gezin, tussen de juf en de kinderen en hun ouders, in de spreekkamer van de huis- of jeugdarts, met de burens, de werkgever en de hulpverlener. Maar het gaat ook om informatie kunnen begrijpen: van het nieuws op televisie, een brief, een mail, een folder, een bericht op de telefoon, OV-informatie, een gebruiksaanwijzing of bijsluiter, de salarisstroom of een advertentietekst. Lukt dat allemaal niet, dan krijgt iemand moeilijker grip op de wereld. En omdat taal overal is, schenken we er in meerdere programma's aandacht aan. We houden niet alleen in onze dienstverlening rekening met laaggeletterdheid, maar bevorderen ook de vaardigheden om zo zelfredzaam mogelijk mee te kunnen doen.

Sinds enkele jaren is ook digitale vaardigheid in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) opgenomen en wordt gesproken over Basisvaardigheden Volwassenen. Voor digitale vaardigheden zijn ook wettelijke normen vastgesteld.

(*) De taalniveaus 1F en 2F zijn gebaseerd op het Referentiekader van de commissie Meijerink. Voor NT2 wordt meestal gewerkt met het Europees Referentiekader. Daarin komt 1F ongeveer overeen met A2 en 2F met B1.

Uitgangspunten meerjarenplan

Dit plan draagt bij aan een Utrechtse samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Ook versterkt het de sociale basis in de stad. Onder sociale basis verstaan we.: 'Alles wat bewoners met en voor elkaar doen. Ook de meer professionele, georganiseerde voorzieningen zijn onderdeel van de sociale basis. Deze voorzieningen raken aan álle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, bewegen, cultuur en veiligheid. Ze zijn laagdrempelig, iedereen kan er gebruik van maken'.

"Ik herken me volledig in de uitgangspunten. Maar het blijft ook een uitdaging."

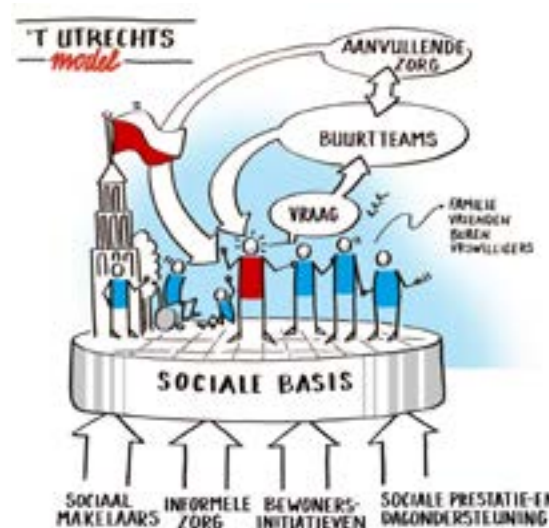
Directeur Volksuniversiteit

We gaan bij het versterken van de sociale basis uit van de volgende leidende principes:

- Leefwereld staat centraal
- Doen wat nodig is
- Streven naar eenvoud
- Samen verantwoordelijk
- Ruimte voor verschil
- Gelijke kansen voor iedereen

Vertaald naar de aanpak van laaggeletterdheid betekent dit:

- Aansluiten bij de veelzijdigheid van vragen, wensen en (leer)mogelijkheden van inwoners.
- Iedereen die wil leren, toegang geven tot de mogelijkheden, waar mogelijk in de wijk of op andere makkelijk bereikbare plekken.
- Aansluiten bij verwijzers in het sociaal domein, zoals de buurtteams.
- Eén toegang tot het veelzijdige aanbod.
- Monitoring zoveel mogelijk aansluiten op beschikbare informatie, uitvoerenden - zeker vrijwilligers - zo weinig mogelijk belasten met administratie.

- Recht doen aan de infrastructuur zoals die de afgelopen jaren in het digiTaalnetwerk is gegroeid en van daaruit doorbouwen aan versterking van samenwerking en verbetering kwaliteit.
- Er een ruim aanbod aan mogelijkheden. Wie intensief wil en kan leren bieden we ruimte, maar wie bijvoorbeeld alleen wil oefenen met converseren, bieden we waar mogelijk ook de kans.

- De combinatie van formeel-, non-formeel en informeel aanbod is aantoonbaar effectief gebleken, dus waar mogelijk bevorderen wij dat.

In de gesprekken met de partijen in het netwerk werden deze uitgangspunten herkend en onderschreven.

Het huidige aanbod: Formeel, non-formeel en informeel

Formeel aanbod

Volwassenen die onvoldoende taalvaardigheden bezitten, bieden wij cursussen aan die zijn gericht op het behalen van een diploma 1F of 2F of het Staatsexamen NT2.

Non-formeel aanbod

Het non-formele aanbod richt zich niet op het halen van een diploma, maar wel op een einddoel, bijvoorbeeld in de vorm van een certificaat. Het gaat onder meer om de trainingen digitale vaardigheden van Digiwijs en basisvaardigheden bij stichting Prago (de moeilijk lerende inwoners). Ook zijn er les- en leesgroepen met een omschreven structuur, een methode of methodiek, een programma en geformuleerde leerdoelen.

“Het is mooi dat we zo’n uitgebreid aanbod aan formeel, non-formeel en informeel leren hebben. Dat is waardevol en echt aanvullend op elkaar.”

Directeur Taal doet Meer

Informeel aanbod

Het informele aanbod bestaat uit thema-cursussen en bijeenkomsten, taalcafé's en individuele taalmaatjes zonder vastgelegde methodiek of materialen, begeleid door vrijwilligers. Dit aanbod heeft vaak een hulpverlenings- of ontmoetingsdoelstelling, het draait minder om het verbeteren van taalvaardigheden.

In het overzicht van het (digi)taalaanbod in de stad (bijlage 1) is uitgegaan van deze indeling.

Opbrengst van de gesprekken met partners, vrijwilligers en verwijzers

De gesprekken leverden de volgende breed gedragen conclusies op:

- Er zijn sterke partners actief in de stad op het gebied van (digi)taalvaardigheden die elkaar goed aanvullen en elkaar ook goed weten te vinden; doorverwijzen naar elkaar is geen enkel probleem.
- Met het deelnemen aan het taalaanbod vergroten deelnemers niet alleen hun basisvaardigheden. Partners benadrukken dat ze meer zelfvertrouwen en een positievere houding krijgen. Het informele aanbod heeft een belangrijke sociale functie.
- Netwerken zijn belangrijk en aansluiting hierbij is voorwaarde voor succes en duurzaamheid. Hier ligt een grote rol voor de verwijzers, zoals buurtteams, UWV, sociaal makelaars, basisscholen, huisartsen en jeugdgezondheidszorg. Hun boodschap: verwijzen moet eenvoudig zijn, één adres geven is in beginsel voldoende. Ook horen de verwijzers graag of hun bijdrage heeft geleid tot een vervolg. Ondanks veel goede samenwerkingsvoorbeelden en de positie die het digiTaalhuis in het veld voor volwassenen heeft verworven, kan de communicatie rond het verwijzen beter.
- Ook zijn er verschillen in de werkwijze van de verschillende digiTaalhuizen. Een meer uniforme aanpak en grotere bekendheid in de wijk wordt op prijs gesteld. Daarnaast zijn de huidige 'wegwijzers' als vrijwilliger vaak maar ongeveer 3 uur per week beschikbaar, wat communicatie met verwijzers op belemmert.
- Monitoring van de voortgang van deelnemers gebeurt, afhankelijk van de organisatie en doelgroep, op veel verschillende manieren. Er is draagvlak voor werken met een ervaringsonderzoek in de vorm van de Ervaringswijzer. Daarbij moet er wel aandacht zijn voor het feit dat een 'simpele' monitor vaak al moeilijk is voor de deelnemers.
- Partners en vrijwilligers hebben grote waardering voor trainingen van Taal Doet Meer. Partners zouden daarnaast gebruik kunnen maken van elkaars kwaliteiten om vrijwilligers te trainen in didactische vaardigheden. Ook wordt er gedacht aan aanvullende E-learning modules, met aandacht voor diverse doelgroepen, of 'webinars' die voor alle vrijwilligers beschikbaar zijn.
- Er is draagvlak voor gezamenlijke werving van (digi)taalvrijwilligers, naast de werving vanuit de eigen organisatie. Vrijwilligers werven en voor een langere periode aan de organisatie binden is wel moeilijker geworden, onder meer door de betere werkgelegenheid.

"Voor mij is het een beloning voor mijn vrijwilligerswerk dat ik kan deelnemen aan trainingen. Ik voel me dan als vrijwilliger gewaardeerd."

Taalvrijwilliger Taal doet Meer

"Er zijn een paar goede, sterke partijen in de stad. De organisatie, de achterkant zeg maar, die staat. Aan de voorkant twijfel ik of er regie wordt gevoerd op mensen die worden verwezen, of daar warme overdracht op is. Hoe weten we of mensen bij een Wegwijzer terecht komen? En gaan ze als ze daar zijn geweest ook verder?"

Algemeen directeur NLEducatie

Wat gaan we doen

De gesprekken hebben een aantal aandachtspunten en uitdagingen opgeleverd, op 9 mei 2019 is verkend op welke wijze wij gezamenlijk de handschoen kunnen oppakken.

Omdat veel Taalhuizen in het land werken met meer professionele inzet dan in Utrecht, willen wij het gesprek aangaan met partners over een verdere professionalisering van deze toegangspoort tot het aanbod. Ook willen we nagaan hoe het digiTaalhuis in wijk meer bekendheid kan krijgen.

1. Versterking van de rol en transparantie van de digiTaalhuizen.

De digiTaalhuizen - en daarbinnen de partners Digiwijs, Taal Doet Meer en de bibliotheek Utrecht - hebben hun meerwaarde als laagdrempelige toegang en oefenruimte voldoende bewezen. Om die reden volgt uitbreiding naar Leidsche Rijn en komen er meer activiteiten in Vleuten-De Meern en Kanaleneiland. Daarnaast is een verbetering mogelijk van de communicatie met verwijzers in het sociaal domein. Versterking van het ene loket waar overzicht bestaat op het aanbod wordt belangrijker gevonden dan het verspreiden van een overzicht met het aanbod.

'Wegwijzers' uit de digiTaalhuizen hebben aangegeven het jammer te vinden dat ze geen respons krijgen na een verwijzing naar een van de taalpartners. Zo hebben zij geen zicht op de resultaten. Hetzelfde geldt ook voor taalpartners naar wie is verwezen. Zij weten niet altijd of een deelnemer via het digiTaalhuis bij hen komt, zich uit eigen beweging heeft aangemeld of via-via is verwezen. Het ministerie van OCW heeft in de brief aan de Kamer (zie bijlage 1) aangegeven toe te willen werken naar een certificering van de kwaliteit van taalhuizen. Dit is een extra impuls om een kwalitatieve stap vooruit te zetten.

Wij stellen voor de huidige Taalmodule (registratiesysteem in de digiTaalhuizen) te vereenvoudigen en in te richten voor het faciliteren van dit verwijfsproces. Het idee is dat een verwijzer iemand digitaal kan aanmelden en uiterlijk binnen vier weken terug hoort wat de stand van zaken is. Wanneer een mogelijke deelnemer vervolgens digitaal wordt verwezen naar een van de taalaanbieders, krijgt het digiTaalhuis eveneens binnen vier weken een melding waar de verwijzing toe heeft geleid.

"Nu komt er iemand aan de balie, en dan zeggen we waar ze heen kan. Maar eigenlijk wil je dan een echt warme overdracht, zodat je zeker weet dat ze erheen is gegaan. Die stap is voor sommige mensen best groot om zelf te zetten. Het zou mooi zijn als wij ze daarbij meer op weg kunnen helpen."

Teamleider Bibliotheek

2. Gezamenlijke werving vrijwilligers

De grenzen van het non-formeel en informeel aanbod zijn bereikt. Van meerdere kanten zijn signalen afgegeven om de werving van vrijwilligers voortvarend en gezamenlijk op te pakken. We willen hier met een specifieke werkgroep mee aan de slag te gaan. Vanuit de begroting digiTaalvaardigheden is hiervoor een extra bedrag beschikbaar, als onderdeel van het gemeentebrede wervingsplan vrijwilligers (actie uit Coalitieakkoord). Met de partners willen we ook bespreken of er mogelijkheden zijn om vrijwilligers langer te binden.

3. Aandacht werving Nederlandstaligen

Hoe lastig dit in het hele land ook is; wij zijn met het ministerie OCW van mening dat een beter bereik van zogenoemde NT1'ers mogelijk zou moeten zijn, ondanks alle inspanningen die we al doen en hebben gedaan. We noemen hier:

- de extra mogelijkheden die in de opdracht van NLEducatie zijn opgenomen (aangepast programma, gecombineerd met computervaardigheden, de mogelijkheid van kleinere groepen, extra bonus bij de start van een nieuwe groep met Nederlandstaligen);
- subsidie aan stichting Prago, die zich specifiek richt op mensen met leerproblemen, nu ook met een groep in De Wilg;
- de computercursussen van Digiwijs, waar zich zowel NT1'ers als NT2'ers melden.

“Het is belangrijk dat mensen zich veilig voelen als ze komen leren. Dat doen de vrijwilligers door goed te luisteren en bijvoorbeeld bij NT1 heel duidelijk aan te geven dat mensen niet dom zijn, maar vroeg zijn verwaarloosd op school, omdat men niet wist hoe ermee om te gaan.”

Een taalvrijwilliger

Met deze inspanningen gaan we door.

Daarnaast willen we onderzoeken of we in samenwerking met één of twee scholen Nederlandstalige ouders kunnen selecteren die een belang voelen om zelf te kunnen voorlezen. De partners in het digiTaalhuis hebben hiervoor al het initiatief genomen. Zo'n project komt tegelijk tegemoet aan het streven van OCW naar meer samenhang en een integrale gezinsaanpak met inzet vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid in samenhang met de taalondersteuning van de ouders. Het ministerie heeft het voornemen met een landelijke publiciteitscampagne de werving van Nederlandstaligen te ondersteunen. Wanneer daar meer over bekend is, bepalen we hoe we hierop in kunnen spelen.

“De meeste winst is te behalen als het werven van deelnemers meer centraal kan. In plaats van dat iedere organisatie dit voor zichzelf organiseert. En dat deelnemers dan ook naar de passende organisatie verwezen worden.”

Beleidsmedewerker Prago

4. Lees- en lesmaterialen voor volwassenen

Meerdere partners, ook de vrijwilligers, hebben aangegeven dat zij het aanbod voor volwassenen te mager vinden, vooral voor Nederlandstaligen. Hetzelfde geldt voor digitaal oefenmateriaal. Ook Oefenen.nl heeft beperkte mogelijkheden voor mensen die veel oefening nodig hebben. Wij zien hierin een belangrijke rol weggelegd voor de Stichting Lezen en Schrijven om samen met het digiTaalhuis, de bibliotheek en enkele partners goed tegen het licht te houden: wat is er, voor welke niveaus, waar dat aanbod krap is en wie daar landelijk mee aan de slag zou kunnen.

“Lesboeken zijn nogal eens te ingewikkeld, bijvoorbeeld bij digitale cursussen. Vaak zijn mensen dan ook de taal niet goed machtig. Dan moeten wij alle lesboeken en opdrachten aanpassen.”

Projectleider Digiwijs

Tegelijk kunnen ze nagaan in hoeverre het vinden van geschikt materiaal lastig is voor vrijwilligers en hen daarin te ondersteunen

5. Beleidsregel digiTaal aanbod

Tot nu toe werd subsidie verstrekt via de Algemene Subsidie Verordening. Op dit moment werken we aan een vereenvoudiging en bundeling van een aantal beleidsregels. Wij willen komen tot één of meerdere beleidsregels als grondslag voor subsidies, waar ook het digiTaal aanbod vanaf 2021 gebruik van kan maken. We proberen het beëindigen van bestaande subsidierelaties te voorkomen. De bedoeling is verder te bouwen op de bestaande infrastructuur en de bestaande relaties met vrijwilligers in de stad.

6. Regelgeving OCW (zie bijlage 2)

Met de regiogemeenten gaan wij invulling geven aan de nadere afspraken die worden gemaakt in verband met van het Interbestuurlijk Programma en de nieuwe voorwaarden vanuit OCW. In de brief van OCW is nu sprake van een op te leveren Regionaal Programma medio 2020. In overleg met de regionale projectleiders van Taal voor het Leven (onderdeel van de stichting Lezen & Schrijven), willen we komen tot een heldere taak- en verantwoordelijkheidsverdeling binnen de regio.

7. Ervaringswijzer in pilot

De Ervaringswijzer wordt sinds vorig jaar naar tevredenheid toegepast bij cliënten van het buurtteam en in de aanvullende zorg. Uit de gesprekken met de partners in het netwerk werd duidelijk dat er een groot draagvlak is om aan zo'n toepassing mee te werken. Nog vóór de zomer van 2019 volgt er een pilot met specifieke vragen over (digi)-taalaanbod. Op basis van de uitkomsten beoordelen we de bruikbaarheid, ook in het licht van de kwaliteitseisen die het ministerie stelt.

“Wij werken graag mee aan deze manier om de ervaringen te toetsen. het is namelijk best wel een puzzel hoe je voor onze organisatie een passende monitor opzet”

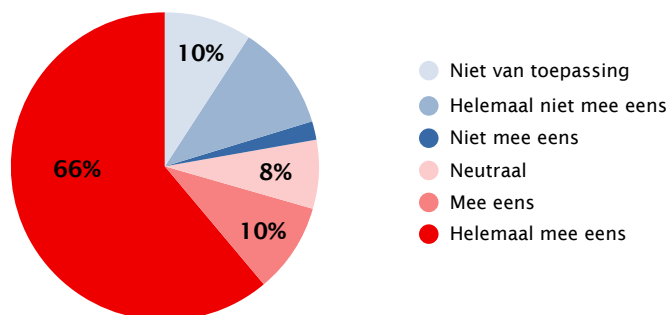
Beleidsmedewerker Prago

Voorbeelden uitkomsten Ervaringswijzer

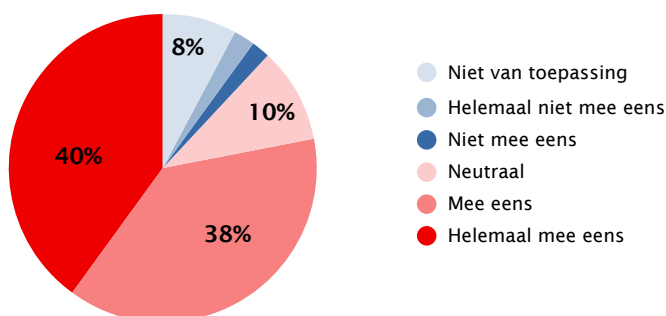
In de eerste week van mei 2019 zijn de nieuwe vragen getest bij een aantal groepen.

De ervaringen leiden tot aanpassingen van die vragen. Wij hebben partijen bereid gevonden om in deze pilot te participeren. Voor de zomer 2019 zal de Ervaringswijzer worden ingezet bij vijf tot zes organisaties.

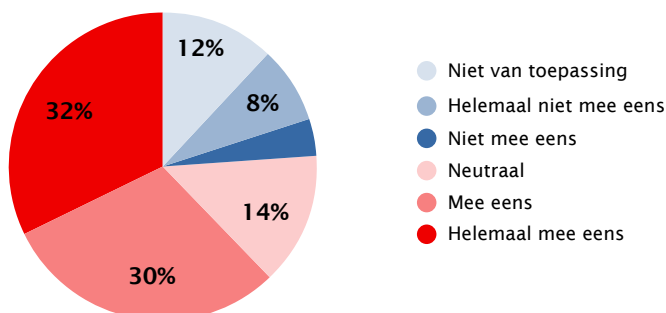
Ik kon makkelijk een taalorganisatie vinden.

Ik spreek nu beter Nederlands

Ik heb nu meer contact met Nederlanders

Routekaart Meerjarenplan (digi)taalvaardigheden volwassenen

OCW en regio	Versterking rol (digi)Taalhuis	Monitoring	Kwaliteit en continuïteit vrijwillige inzet	Relatie met gemeentelijke programma's	Bereik Nederlandstaligen
2019					
In G4-verband inbreng in Interbestuurlijk Programma	Aanpassing (digi)Taalhuismodule	Inzet Ervaringwijzer voor de zomer	Inventarisatie witte vlekken in beschikbare les- en oefenmaterialen	Na de zomer bekend welke middelen voor 2020 e.v. beschikbaar komen vanuit - Volksgezondheid - Samen voor Overvecht	Digitaal aanbod Taal+ in pilot
Regionaal implementatie nieuwe OCW-voorwaarden plannen. Besteding extra budget voor 2020 vaststellen.	Opening (digi)Taalhuis Leidsche Rijn, versterking Vleuten/de Meern en Kanalen-eiland, versterken zichtbaarheid in de wijk	Eisen / wensen OCW beoordelen op haalbaarheid	Promoten aanvullende cursussen en workshops vrijwilligers	Aansluiting op onderwijsachterstandenbeleid en 'leesgroep' in basisonderwijs	Aansluiting van Prago bij De Wilg
Afspraken maken met Stichting Lezen & Schrijven	Mogelijkheden van professionalisering bezien	Wensen van de Raad vaststellen	Aansluiting bij gemeentelijke wervingscampagne		Voorbereiding 'leesgroep' op 1 of 2 basisscholen
		0-Meting 'actieagenda werkbeweging' over mensen met een bijstandsuitkering gereed	Vrijwilligersbijeenkomst Week van de Alfabetisering		Input in landelijke campagne OCW
					Versterken verwijzingen vanuit sociaal domein
2020					
Medio 2020 regionaal programma opleveren.	Implementatie van (digi)Taalhuismodule	Inzet Ervaringwijzer	Enquête onder de (digi)taalvrijwilligers	Ontwikkeling nieuw beleidsplan bibliotheek 2021-2024	Start pilot op basisschool
Implementatie daarvan, versterking aansluiting sociaal domein in de regio	Voortgang professionalisering.	Uitkomsten OCW-0-meting	Vervolgacties werving vrijwilligers	Indien actueel: voorbereiding nieuwe rol gemeente in kader van inburgering	Aansluiten op de landelijke campagne
	Certificering op OCW-normen van digiTaalhuisformule			Vaststelling beleidsregel, uitvraag subsidie 2021	Eventuele pilot screening van voortijdig schoolverlaters (OCW initiatief)

OCW en regio	Versterking rol (digi)Taalhuis	Monitoring	Kwaliteit en continuïteit vrijwillige inzet	Relatie met gemeentelijke programma's	Bereik Nederlandstaligen
2021					
Hernieuwde regionale afspraken Stichting Lezen & Schrijven	Doorontwikkeling van de richting die in gang is gezet in '19/'20	Afhankelijk van ontwikkeling en afspraken in 2019 en 2020 met Raad en OCW Hernieuwde inzet Ervaringswijzer	Rapportage over enquête vrijwilligers en implementatie van conclusies en aanbevelingen Vervolgacties werving vrijwilligers	indien actueel: implementatie nieuwe verantwoordelijkheid Inburgering Implementatie beleidsplan bibliotheek 2021-2014 Voorts afhankelijk van de inzet vanuit de gemeentelijke programma's	Evaluatie pilot op basisschool Evaluatie van extra inzet Prago, NLeucatie, Digibuddies, bereik van Digiwijs, landelijke campagne OCW Beoordeling eventuele pilot schoolverlaters
2022					
Evaluatie OCW, eventuele besluitvorming decentralisatie per 2024 of 2025	Nader te bepalen	Nader te bepalen	Nader te bepalen	Nader te bepalen	Nader te bepalen

Beschikbaar budget 2019

Op 18 december 2018 is de raad geïnformeerd over de inzet van de extra impuls van 250.000 euro vanuit het Coalitieakkoord. Deze inzet is in het bijgaande overzicht zichtbaar gemaakt.

Behalve de post Nleducatie, die volledig wordt gefinancierd uit het WEB-budget (1,4 miljoen euro) komen de andere posten ten laste van verschillende onderdelen van de gemeentebegroting. Totaal gemeentelijk budget in 2019 1.367.500 euro en in 2020 vooralsnog 1.234.500 euro. Totaal in gemeentebudget Digitale Vaardigheden 453.922 euro.

Het gemeentebudget verdubbelt de Rijksbijdrage dus ruimschoots. Na de zomer 2019 is duidelijk of vanuit het programma 'Samen voor Overvecht' en de nota Volksgezondheid aanvullend budget beschikbaar komt. Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen wij naar bijlage 1.

Sturing op budget

In de gemeentebegroting is voor Laaggeletterdheid + Digitale Vaardigheden (zonder inzet Jeugdbudget) in totaal ongeveer 1.535.000 euro beschikbaar. Samen met het Rijksbudget gaat het om bijna 3 miljoen.

Het budget gebruiken wij voor het structureel versterken van (digi)taalvaardigheden bij het formeel en non-formeel aanbod. Daarnaast investeren we in de infrastructuur en het bevorderen van de toegang tot het aanbod via de digiTaalhuizen, de training/werving van vrijwilligers, het beschikbaar stellen van aanvullende leermaterialen, licenties [Oefenen.nl](https://oefenen.nl) en gratis bibliotheek-abonnementen.

Het informele aanbod financieren we uit andere bronnen. De taalmaatjesprojecten van Humanitas (waar een belangrijk accent ligt op ondersteuning op allerlei terreinen en op ontmoeting), Gilde Utrecht en U-Centraal krijgen steun uit Informele zorg en Ondersteuning vrijwillige inzet. Financiële steun voor het project Taal en Ontmoeting in Overvecht komt via Dock en Versnelling Overvecht. De 10 Taalcafé's waar vooral inburgeraars komen voor ontmoeting en conversatie, worden als initiatief gefinancierd door fondsen, het wijk-initiatievenfonds en vanuit Taal Doet Meer. Vanaf dit jaar leveren ook de private Taalscholen Inburgering een bijdrage.

Wanneer inschakeling op de arbeidsmarkt centraal staat, worden activiteiten gefinancierd uit het Participatiebudget. Zie bijlage 5. Alle activiteiten in het overzicht aanbod taal- en digitale vaardigheden, staan ook open voor inwoners met een bijstandsuitkering.

Incidentele financiering

Via het gemeentelijk Initiatievenfonds, de Onderwijsimpuls, het landelijk Programma Tel mee met Taal en algemene fondsen zijn ook voor incidentele projecten financiële impulsen mogelijk. Organisaties kunnen hier hun innovatiekracht en ondernemersmentaliteit tonen. Dit betekent niet dat de gemeente vanzelf meer budget beschikbaar stelt wanneer een project succes heeft en de tijdelijke subsidie eindigt. We gaan uit van het nu beschikbare gemeentelijk budget, een ruime verdubbeling van het Rijksbudget. Na een succesvol incidenteel project gaan we met de betreffende organisatie in gesprek over een nieuwe invulling van het beschikbare budget. In de afweging speelt mee dat organisaties zelf verantwoordelijkheid nemen om subsidie voor een extra project aan te vragen.

De opdracht aan NLeducatie

In voorgaande jaren was sprake van een grote instroom waardoor na september wachtlijsten ontstonden. In 2017 en 2018 zijn deze wachtlijsten incidenteel opgelost door een extra investering van 250.000 euro uit het WMO-budget. In de nieuwe aanbesteding is vanaf 2019 het percentage van de trajectprijs die bij de start per deelnemer kan worden gedeclareerd verlaagd en het percentage van de resultaatfinanciering verhoogd. Zo kunnen meer deelnemers starten en we verwachten dat er daardoor minder snel wachtlijsten ontstaan. Voor de zekerheid is een buffer van 60.000 euro gereserveerd. Wanneer die in september 2019 niet nodig blijkt, kunnen we daarvoor een andere bestemming kiezen.

Monitoring

De raad heeft gevraagd de mogelijkheden van een taalmonitor te onderzoeken. Het ministerie van OCW wil eveneens een landelijke vorm van monitoring invoeren.

De invulling van een eventuele monitor hangt af van de precieze vraag en doelstelling.

Het is lastig via een monitor een beeld te geven van de stand van zaken van de vaardigheden van de Utrechtse burger. Een veelgebruikte onderzoeksopzet met (digitale) enquêtes is voor deze doelgroep per definitie niet toepasbaar. Omdat er geen bestand bestaat waarin (digi)taalvaardigheid van onze inwoners is opgenomen, zou een analyse van wél beschikbare statistische informatie een mogelijkheid kunnen zijn. We hebben de afdeling Onderzoek gevraagd zo'n analyse op te leveren, zie bijlage 6. Deze analyse geeft een beeld, een indicatie van risicofactoren, die bij regelmatige herhaling door de jaren heen trends kunnen aangeven. Maar dit is daarmee nog niet de gevraagde monitor.

Tegelijkertijd wil het ministerie van OCW op ongeveer dezelfde wijze een landelijke 0-meting laten uitvoeren. Het is momenteel niet duidelijk of dit eenvoudig te herleiden is naar regionale of gemeentelijke cijfers, maar wij kunnen deze ontwikkeling afwachten voordat we hier lokaal veel energie in steken. Waarschijnlijk is hierover eind 2019 meer bekend.

Wij wachten voorsnog af of uit de 0-meting van het ministerie bruikbare informatie beschikbaar komt.

Wanneer de monitor meer duidelijkheid moet geven over **bereik en resultaten**, kan voor het **formele aanbod** het aantal bereikte deelnemers en de bereikte resultaten inzichtelijk gemaakt worden. Voor het **non-formele** aanbod is het mogelijk de aantallen bereikte deelnemers in beeld te brengen en waar mogelijk ook de certificaten of bewijzen van deelname. In veel non-formeel aanbod, en zeker in het **informeel aanbod**, worden geen toetsen afgenomen. Dat past niet bij het aanbod, de deelnemers en de werkwijze van de vrijwilliger.

Mogelijk is het voor een meting van het resultaat belangrijker en eenvoudiger om deelnemers zelf te vragen of zij tevreden zijn en vinden dat zij vooruit zijn gegaan dankzij de cursus of training, mogelijk kan het ook gevraagd worden aan deelnemers in het informele aanbod.

Wij bereiden met de taalorganisaties een pilot met de **Ervaringswijzer** voor, die nog voor de zomer 2019 kan worden uitgevoerd. De uitkomsten daarvan, en een regelmatige herhaling in de komende jaren, bieden in samenhang met de resultaten van een 3-jarige vrijwilligers-enquête een goede basis om met de partners in gesprek te gaan over de wijze waarop deelnemers en vrijwilligers de geboden ondersteuning ervaren.

Bijlage 1: Overzicht aanbod taal- en digitale vaardigheden

(bedragen x 1000)

Aanbod	Budget 2019	Opmerking	Soort aanbod	Deelnemers 2018	Vrijwilligers 2018	Locatie(s) 2018
Formeel aanbod						
NLeducatie; Taal+	1.425	Volledig WEB-budget	Nederlandse taalcursus voor Nederlandstaligen en anderstaligen	1055 cursisten	Via Taal doet meer	Locatie Overvecht Locatie Kanaleneiland Locatie Utrecht-Oost
Volksuniversiteit	200	50 onderdeel impuls extra budget collegeakkoord	Nederlandse taalcursus voor hoogopgeleide anderstaligen	400 cursisten	-	Locatie Volksuniversiteit
Buffer Voorkomen wachtlijsten	60	Onderdeel impuls extra budget collegeakkoord	-	-	-	-
Non-formeel aanbod						
Prago	135	15 onderdeel impuls extra budget collegeakkoord	Praktische lessen basis-educatie aan volwassenen die moeite hebben met leren	96	19	De Meern Utrecht-Oost Overvecht
Taal Doet Meer					1000+	
▪ Taalhuis	320	Verder nog een + uitbreiding digiTaalhuizen	Doe Mee startpunt voor taal	1317	425	4 bibliotheken in Utrecht, 3 extra bibliotheken met wegwijzers, Wijkcentra en taalcafé's
▪ Taalcoaching			Groep in bibliotheek en individueel	331	217	

Aanbod	Budget 2019	Opmerking	Soort aanbod	Deelnemers 2018	Vrijwilligers 2018	Locatie(s) 2018
▪ Training vrijwilligers			Training voor alle taal-vrijwilligers in Utrecht	Basistraining: 227 Vervolgtraining: 153 Advies: 230		
▪ Plezier in lezen en leren	51	Jongeren, School's cool	Buitenschools leren 0-25 jaar	223 jongeren 27 gezinnen	212	Thuis bij gezinnen, scholen, bibliotheken, JGZ, CJG
▪ Taal en gezondheid	35	Afweging nota Volksgezondheid	Combinatie van taalles met informatie over de onderwerpen welzijn, gezondheid, ziekte en zorg	256	50	Bibliotheken, Bij Bosshardt, CJG Overvecht U-Centraal, Steunpunt JGZ, Inaya Zorg
▪ Voorlees-Express	100	Onderwijs-achterstandenbeleid	Twintig weken lang komt een vrijwillige voorlezer thuis bij een gezin met kinderen van 2 tot en met 8 jaar	262 gezinnen	315	Thuis bij gezinnen
▪ Taalversnelling Overvecht	79	Meerdere partners; afweging 'Samen voor Overvecht'	Extra inzet in Overvecht	449	(onderdeel van de diverse projecten)	Bibliotheek Overvecht, Taalcafé, bij mensen thuis, basisscholen
▪ Taal en Werk	20	In 2018: 40, weggevallen cofinanciering OCW	Ondersteunen van anderstalige Utrechters bij zoektocht naar een baan	68	53	Meerdere locaties verspreid door de stad
Bibliotheek	50	Faciliteren 4 digiTaalhuizen op terrein Taal	Facilitering	-	-	Bibliotheken in Utrecht
▪ Via bibliotheek	62,5	50% taal van uitbreiding activiteiten digiTaalhuizen Extra impuls collegeakkoord				

Aanbod	Budget 2019	Opmerking	Soort aanbod	Deelnemers 2018	Vrijwilligers 2018	Locatie(s) 2018
Informeel aanbod						
Gilde						
▪ Individueel		Budget ondersteuning vrijwillige inzet	Iemand worden gekoppeld aan een vrijwilliger voor taalondersteuning	75+	75	Bij mensen thuis
▪ Groepen			- Lees- en praatgroepen voor volwassenen - Voorlezen voor ouderen - Lees- en praatgroep ouderen	150	7 4	Bibliotheek Verzorgings- tehuizen Utrecht Bibliotheek Kanaleneiland
Humanitas Taalmaatjes		Informele zorg	Iemand worden gekoppeld aan een vrijwilliger voor taalondersteuning	261	237	Bij mensen thuis
U-Centraal		Informele zorg	Iemand worden gekoppeld aan een vrijwilliger voor taalondersteuning	111	98	Bij mensen thuis
Overige posten						
Week van de alfabetisering	35	Activiteiten en aandacht voor vrijwilligers				
Gezamenlijke werving vrijwilligers	20	Extra investering naast gemeentebrede campagne				
ROC geïntegreerde trajecten	100	Instroom in MBO 30 18+ers na Schakelklas				
Monitoring - Onderzoek	50	Taalmodule - ander onderzoek zoals vrijwilligersenquête en Ervaringswijzer				
Overige lasten	50	Incidentele projecten/ uitgaven				

Overzicht aanbod digitale vaardigheden

(bedragen x 1000)

Aanbod	Budget 2019	Opmerking	Soort aanbod	Deelnemers 2018	Vrijwilligers 2018	Locatie(s) 2018
Digiwijs						
▪ Cursussen	225		Computercursus om digitale basisvaardigheden te leren	593	66	Bibliotheek Hoograven, Bibliotheek Kanaleneiland, Bibliotheek Overvecht, Buurthuis Zuilen, Hart van Hoograven, Strooy (Wij3.0), De Speler, De Jager, De Boog
▪ Digitaalhuis			Doe Mee startpunt voor digitaal	1682		
▪ Beheer oefenplekken	40					
Digibuddies	35	Ouderen en social media	Op iedere locatie een 10-weekse cursus digitale vaardigheden De cursus wordt gegeven door MBO-stagiares	89	37 stagiaires	Bibliotheek Overvecht Bibliotheek Zuilen Bartholomeus Gasthuis
Bibliotheek	50	Faciliteren 4 digiTaalhuizen op terrein Digitaal	Facilitering			
▪ Via bibliotheek	62,5	50% digitaal van uitbreiding activiteiten digiTaalhuizen Extra impuls collegeakkoord				
Overig	41,4	O.a. licentie www.Uabc.nl , bijdrage Steffie-module aanvragen toeslagen Belastingdienst e.d.				

Bijlage 2: Aanpassing beleid ministerie OCW

De Wet Educatie en Beroepsopleidingen (WEB), waar 'Basisvaardigheden Volwassenen' onderdeel van uitmaakt, is aan wijzigingen toe. Minister van Engelshoven heeft hierover een brief aan de Tweede Kamer geschreven.

De huidige WEB bestaat sinds 2015 en stelt onder andere regionale samenwerking, opdrachtverstrekking en budgetverdeling als voorwaarden voor het beschikbaar stellen van het Rijksbudget. Voor de arbeidsmarktregio Utrecht Midden, is Utrecht als contactgemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke en financiële coördinatie van de samenwerking tussen 15 gemeenten.

Het Rijksbudget (in 2019 landelijk 60 mln. euro, regionaal 2,75 mln. euro, waarvan 1,42 mln. euro voor de gemeente Utrecht) is bedoeld voor trajecten die de (digi)taalvaardigheid van volwassenen verbeteren.

De voorwaarden voor besteding belemmeren de slagvaardigheid, omdat verantwoording van kosten voor werving van vrijwilligers en deelnemers, kosten voor projectleiding en gemeentelijke coördinatie, opstartkosten en kosten voor monitoring en onderzoek niet mogelijk is in dit budget. Dit is ook uit een landelijk evaluatieonderzoek als knelpunt gesignaleerd.

Sinds de invoering in 2015 is door contactgemeenten gepleit voor meer budget en meer bestedingsvrijheid.

De brief van de minister biedt ruimte om vanaf 2020 een budget beschikbaar te krijgen voor projectleiding en coördinatie door de contactgemeenten. Op basis van het voorgestelde toedelingsvoorstel zou dat iets meer dan 150.000 euro betekenen voor Utrecht-Midden.

Het ministerie van OCW stelt daar wel een aantal nieuwe voorwaarden aan:

- aanvullende eisen ten aanzien van het regionaal programma;
- opzet van een landelijk monitoringsysteem;
- een hoger bereik van de Nederlandstalige doelgroep;
- aansluiting bij het sociaal domein;
- een certificering van de Taalhuizen (kwaliteitseisen).

Deze afspraken krijgen verdere uitwerking in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP), dat vorm zal krijgen in samenwerking met een aantal ministeries, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Waterschappen en de Interprovinciaal Overleg (IPO). Wij zijn in G4-verband bij de uitwerking betrokken.

Bijlage 3: Overzicht ontwikkelingen gemeentelijke programma's die raken aan taal

Het Onderwijsachterstandenbeleid

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid zet de gemeente zich in om taalachterstanden bij kinderen tussen de 0 en 12 jaar te voorkomen. Een 'taalrijke' omgeving stimuleert de taalontwikkeling. Het bieden van voorschoolse educatie aan kinderen vanaf 2,5 jaar is een wettelijke taak die de gemeente in dit kader uitvoert. Ook binnen het basisonderwijs is extra aandacht voor leerlingen met een risico op taalachterstand, bijvoorbeeld via de vroegschool.

Utrecht heeft de komende jaren helaas te maken met een korting op de beschikbare Rijksmiddelen. De raad heeft met de brief van 25 maart (kenmerk 6045380) de voorstellen van het college ontvangen. Financieel gaat het om de wijze waarop de bezuiniging vanuit het Rijk komende jaren wordt opgevangen. Inmiddels is besloten om de financiële ondersteuning van de VoorleesExpress voort te zetten.

Taal en Gezondheidsvaardigheden

Momenteel wordt de nieuwe nota Volksgezondheid uitgewerkt. Taalvaardigheid heeft tot nu toe aandacht gekregen via Taal en Gezondheid, een project met vrijwillige inzet door Taal Doet Meer. Hierin is taal een noodzakelijk onderdeel van gezondheidsvaardigheden. Over een eventuele inzet voor 2020 en verder valt een besluit in september.

Extra inzet in Overvecht

In het kader van de Versnelling Overvecht is de laatste jaren geïnvesteerd in extra (digi)taalondersteuning. Momenteel wordt het programma 'Samen voor Overvecht' uitgewerkt. De komende maanden bepalen we samen met de uitvoeringsorganisaties wat er nodig is om de ambities te realiseren. Dit geldt ook voor de inzet op (digi)taalvaardigheden. Op dit moment is dus nog niet te zeggen of en in welke mate extra taalinvesteringen vanaf 2020 mogelijk zijn, maar vóór de zomer zijn de keuzes bekend. Hierbij zijn meerdere partijen actief, met inzet van vrijwilligers, onder meer DOCK (Taal en Ontmoeting) en Taal Doet Meer.

Actieagenda Utrechters Schuldenvrij

Op 6 juni 2019 is de actieagenda 'Urechters Schuldenvrij' vastgesteld. Een ambitieus plan om schulden te voorkomen en sneller op te lossen, door er veel eerder bij te zijn, hulp op maat te bieden en inwoners duurzaam uit de schulden te helpen. Inwoners die niet of minder (digi-)taalvaardig zijn hebben een groter risico op geldproblemen en hebben vaak meer moeite om deze problemen op te lossen. Dat willen we veranderen. Daarom hebben we in de uitvoering van de actieagenda en de communicatie daarover altijd aandacht voor laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheid. Dat doen we onder meer door heldere en simpele taal, persoonlijke hulp en meer visuele communicatie. In de begeleiding van inwoners met geldproblemen hebben we aandacht voor (digi-)taalvaardigheid. We wijzen inwoners die hier baat bij hebben op de mogelijkheden om deze vaardigheden te vergroten.

Relatie met inburgering

Binnen het huidige inburgeringsstelsel heeft de gemeente wettelijk geen regierol. Naar verwachting krijgen gemeenten vanaf 2021 mogelijk wel. Om te voorkomen dat nieuwkomers die onder de huidige Wet Inburgering vallen, niet volwaardig kunnen meedoen in de samenleving, bieden we deze groep waar mogelijk ook in 2019 toch hulp bij problemen rond inburgering. Utrechters met een taalachterstand bieden we een extra aanbod taal en ondersteuning om Nederlands te kunnen oefenen in praktijksituaties. Voor nieuwkomers is dit aanbod aanvullend op en parallel aan de inburgeringscursus. Werk en Inkomen werkt al zoveel mogelijk in de 'geest van de nieuwe wet' voor statushouders met een uitkering.

Om de samenwerking tussen gemeente, taalscholen en vrijwilligersorganisaties te versterken is het Convenant Taalscholen en Vrijwilligersorganisaties ondertekend door de gemeente, taalscholen, het Taalmaatjesproject van U-Centraal, Taal Doet Meer, Gilde Utrecht en Humanitas Utrecht.

De taalscholen betalen sinds 2019 mee aan de tien open Taalcafé's in de

stad en maken daarnaast afspraken over extra vrijwillige ondersteuning in de klas voor inburgeraars, parallel aan de formele inburgering. Rond de zomer 2019 zou er meer duidelijkheid zijn over het wetsvoorstel en de brede veranderopgave 'regie inburgering' die het kabinet voor ogen heeft. Op dit moment ligt het overleg tussen de VNG en het kabinet echter stil. Het is onduidelijk of en hoe deze ontwikkeling wordt voortgezet.

Taal en Werk

Voor de opdracht in het kader van re-integratie, waarbij taal een belemmering vormt, is in 2019 een aanbestedingsprocedure onder de noemer Taal en Ondersteuning doorlopen. Hierdoor past het eerder (gesubsidieerde) project Taal en Werk van Taal Doet Meer niet langer in het inkoopkader van Werk en Inkomen. De subsidie vanuit het ministerie OCW is per dit jaar vervallen.

Positionering Bibliotheek

Bibliotheek Utrecht speelt een rol in de facilitering van de vijf digiTaalhuizen en is een samenwerkingspartner in het digiTaalnetwerk. In 2020 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld (2021-2024) waarin de gewenste rol van de organisatie wordt geschetst.

Bijlage 4: Kwaliteitsborging

Het ministerie van OCW vraagt hier nadrukkelijk aandacht voor. Wij streven naar een eenvoudige wijze om een vinger aan de pols te houden. Hierbij maken we gebruik van het model van Simons.

Het formeel taalaanbod staat daarbij onder een ander regime dan het non-formeel en informeel aanbod.

- Toepassing van de **Ervaringwijzer** is een goed instrument om meer te horen over de ervaren kwaliteit van het aanbod. Uitkomsten kunnen binnen organisaties aanleiding zijn voor aanpassingen of goede gesprekken tussen gemeente en organisatie. Wat ons betreft benutten we de Ervaringwijzer in het hele digiTaal aanbod: formeel, non-formeel en waar mogelijk informeel
- De **Onderwijsinspectie** houdt toezicht op de eisen die gesteld zijn aan **formeel onderwijs**. De kwaliteit van de Staatsexamens NT2 (Volksuniversiteit) wordt landelijk bewaakt. Daarnaast stelt Blik op Werk diverse eisen aan administratie en processen en een verplichte jaarlijkse audit door DNV-GL. OCW heeft daarnaast nog nadere eisen aangekondigd, maar die vragen geen extra gemeentelijke inspanning.
- **Cursussen vrijwilligers**: in beginsel starten alle vrijwilligers met een basiscursus en blijven we investeren in workshops en vervolgt trainingen voor digiTaalvrijwilligers die al langer actief zijn.
- Regelmatige uitvoering van een gemeentelijke **enquête onder vrijwilligers**. Deze enquête is al twee keer eerder uitgevoerd en levert inzichten op waar de organisaties zelf iets mee kunnen, of waarin punten naar voren komen waar wij gemeentelijk of met het hele netwerk aandacht aan kunnen besteden. Een recent voorbeeld is de totstandkoming van een Taalconvenant met de Taalscholen Inburgering. De enquête van 2018 gaf duidelijk aan dat met name Taalmaatjes en Wegwijzers de situatie rond inburgering als lastig en ongeorganiseerd beoordeelden. Wij hopen dat het afgesloten convenant bijdraagt aan een betere samenwerking en snellere inburgering. Wij hebben daarin vooral een faciliterende rol vervuld.

Bijlage 5: Taalaanbod vanuit Werk en Inkomen

De tabel geeft een overzicht van de verschillende instrumenten en projecten bij Werk en Inkomen gericht op taal.

Naast een korte beschrijving van het aanbod toont het ook de voornaamste doelgroep van het instrument en voor hoeveel mensen de instrumenten op jaarbasis worden ingezet.

De raad heeft het college gevraagd in dit meerjarenplan laaggeletterdheid, ook een analyse op te nemen van: waar het aanbod aansluit op de behoefte, wat er nog ontbreekt en hoe dit opgelost gaat worden, inclusief hoe bijstandsgerechtigden voor wie taal een belemmering is, gestimuleerd kunnen worden de Nederlandse taal beter te beheersen. Gezien de korte termijn is het niet mogelijk een grondige analyse te doen van de totale behoefte aan taalondersteuning van bijstandsgerechtigden. Wij kunnen wel in het 4e kwartaal 2019 de uitkomsten van de 0-meting 'Actieplan Werkbeweging' presenteren, waarin onder andere aandacht is voor taalvaardigheden van mensen met een bijstandsuitkering.

Zoals het overzicht laat zien, zet het college al een groot aantal instrumenten in om de taalbeheersing van Utrechtse bijstandsgerechtigden te verbeteren. Bij nieuwe instroom in de bijstand worden alle belemmeringen voor arbeidsinschakeling in kaart gebracht, ook het taalniveau. Ook worden de werkmatchers regelmatig getraind in het herkennen van laaggeletterdheid. Zo nodig worden mensen doorverwezen naar het taalaanbod in de stad.

Taalbeheersing kan een belemmering zijn voor de arbeidsinschakeling van een bijstandsgerechtigden. Maar in veel gevallen is er ook sprake van andere belemmeringen die soms eerst weggenomen moeten worden (bijvoorbeeld schuldenproblematiek). En tot slot leidt de inzet van een taalcursus niet bij iedereen tot dezelfde stijging in taalbeheersing, door verschillen tussen mensen wat betreft bijvoorbeeld leervermogen en eventuele beperkingen. Soms heeft het doen van passend vrijwilligerswerk meer effect dan deelname aan een cursus.

Instrument	Contract-partij	Status	Doelgroep	Korte omschrijving dienstverlening	Doel en resultaat dienstverlening	Focus	Aantal op jaarbasis
Taaltraining gericht op werk	NL Training	loopt	Jongeren Volwassenen Kandidaten die leerbaar zijn en bij wie de taalbeheersing de belangrijkste belemmering is voor uitstroom naar werk in de branche.	Taaltraining mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden gericht op sector- en functie-specifiek taalgebruik en jargon / werkgevers-specifiek taalgebruik, jargon en groepstaal / werkhouding, gedrag en werknemersvaardigheden / sollicitatievaardigheden. Het traject bestaat uit: 1. Taaltraining, 2. Taalstage 3. Digitale en informatie vaardigheden 4. Communicatie en omgangsvormen Het traject duurt 6 tot 9 maanden. In uitzonderlijke gevallen kan het traject tot 12 maanden verlengd worden.	Nederlandse taal verbeteren en zo doende de kans op werk te vergroten.	NT2	ca. 100 per jaar
Taaltoets Participatiewet	NL Training	loopt	Jongeren Volwassenen Iedereen die niet kan aantonen dat hij/zij aan de taaleis voldoet en die niet voldoet aan de uitsluitingsgronden.	Het afnemen van de leerbaarheidstoets en de lees- en schrijftoets teneinde vast te stellen of deelnemer voldoet aan het gewenste taalniveau in het kader van de Wet taaleis Participatiewet.	Vaststellen of deelnemer voldoet aan gewenste taalniveau 1F.	NT1 en NT2	75
duale trajecten logistiek	Randstad en TopTaal in logistiek	ontwikkelingsfase	anderstaligen	Gecombineerde trajecten NT2 en leerwerktraject in de logistiek	toeleiding naar werk	NT2	n.v.t.
duale trajecten horeca	Queridon en Colour Kitchen	startfase	anderstaligen	Gecombineerde trajecten NT2 en leerwerktraject in de horeca	toeleiding naar werk	NT2	nog niet bekend

Instrument	Contract-partij	Status	Doelgroep	Korte omschrijving dienstverlening	Doel en resultaat dienstverlening	Focus	Aantal op jaarbasis
Taal & ondersteuning	Sagenn	startfase	nieuwe instroom anders-taligen (m.n. statushouders)	extra taalles, toegepaste taal gericht op participeren op de arbeidsmarkt, snuffelstages	eerste stap richting werk	NT2	ca. 400 per jaar
conversatielessen (extra taal)	taal-scholen	loopt	anderstaligen	Gericht op Nederlands leren spreken	taal oefenen	NT2	370
NOA assessment		loopt	statushouders	diagnose instrument ihkv doorgaande lijn	taalniveau en competenties in beeld brengen	NT2	130
GT	ROC MN	loopt	jongeren, ex-ISK	geïntegreerd traject taal (NT2) & mbo-opleiding	mbo-diploma	NT2	80
GT plus	ROC MN	loopt	inburgeringsplichtige middelbaar opgeleiden	geïntegreerd traject inburgering en mbo	inburgering en mbo-diploma	NT2	18
Prebachelor	HU	loopt	hoogopgeleide statushouders	voorschakeltraject voor regulier HBO bachelor, bestaande uit NT2 en studievoordienheden. Ingangseis is B1, uitstroomniveau is B2	voorbereiden op reguliere hbo studie	NT2	86
Pilot Servicepunt	eigen beheer	loopt	breed	Open inloopbalie op begane grond stads-kantoor waar je terecht kunt met vragen Wenl zonder afspraak	laagdrempelige toegang tot dienstverlening	breed	n.v.t
Pilot mystery guests lvb	eigen beheer	afgerond	mensen met licht verstandelijke beperking	er is een pilot uitgevoerd met mystery guests uit lvb-doelgroep om dienstverlening te evalueren en waar nodig te vereenvoudigen	Dit heeft tot kleine aanpassingen geleid	breed	8
Heldere Taal	eigen beheer	voortdurend	eigen medewerkers	Brieven van Wenl zijn herschreven op B1-niveau. Ludieke battles 'heldere taal' georganiseerd en trainingen voor medewerkers om begrijpelijk te schrijven	Alle medewerkers van Wenl communiceren in heldere taal	NT1	n.v.t.

Bijlage 6: Monitoring risico-indicatoren laaggeletterdheid

Colofon

uitgave
IB Onderzoek
Gemeente Utrecht
030 286 1350
onderzoek@utrecht.nl

in opdracht van
Maatschappelijke Ontwikkeling
Gemeente Utrecht

internet
www.utrecht.nl/onderzoek

rapportage
Veronique Linssen
Bianca Ploeg

informatie
Veronique Linssen
030 286 419

projectnummer
F147/6066082

14 mei 2018

Aanpak laaggeletterdheid binnen Gemeente Utrecht

In november van vorig jaar heeft het college - bij de bespreking van de begroting 2019 - Motie 199 overgenomen. In deze motie over de inzet op de aanpak van laaggeletterdheid, vraagt de raad om de voortgang in relatie tot de beoogde resultaten jaarlijks te rapporteren met behulp van bijvoorbeeld een **taalmonitor**;

Maatschappelijke ontwikkeling (MO) heeft IB Onderzoek gevraagd mee te denken in dit vraagstuk. Deze notitie beschrijft de bevindingen van IB Onderzoek wat betreft de mogelijkheden (en onmogelijkheden) van een taalmonitor.

Inzichtelijk maken van aantal laaggeletterden

Het aantal laaggeletterden in Utrecht is lastig in beeld te brengen. Een daadwerkelijke registratie is niet voorhanden. Grootschalig steekproefonderzoek is geen goed alternatief, omdat dergelijke onderzoeken vaak lees- en schrijfvaardigheden vereisen, die laaggeletterden juist niet of onvoldoende bezitten. Bovendien is laaggeletterdheid een onderwerp dat zich voor betrokkenen in de taboesfeer kan bevinden, wat het risico op onbetrouwbare antwoorden vergroot. Het aantal laaggeletterden is dus niet meetbaar, maar er worden wel schattingen gedaan. Dit zijn landelijke schattingen, die zich moeilijk laten vertalen naar het niveau van een gemeente of grote stad.

De schattingen van het aantal laaggeletterden worden gebaseerd op indicatoren. De Stichting Lezen & Schrijven gebruikt bijvoorbeeld indicatoren als leeftijd, opleidingsniveau en beroepsniveau. Ook voor Utrecht kunnen we dergelijke indicatoren, die iets zeggen over de kans op laaggeletterdheid, in kaart brengen. Zo kunnen we zien of de kans op laaggeletterdheid in de stad toe- of afneemt.

Inventarisatie risico-indicatoren laaggeletterdheid

IB Onderzoek heeft een eerste inventarisatie gemaakt van indicatoren die wijzen op een risico op laaggeletterdheid. Bij de inventarisatie is gebruik gemaakt van informatie van de Stichting Lezen & Schrijven, onderzoeken van andere gemeenten en input van de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling. Vervolgens is gekeken hoe deze indicatoren zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld voor Utrecht.

Inventarisatie

De inventarisatie resulteert in een lijst met elf indicatoren. De indicatoren één tot en met vier zijn afkomstig van de Stichting Lezen & Schrijven en de indicatoren vijf tot en met elf zijn gekozen in overleg met Maatschappelijke Ontwikkeling.

- **Opleidingsniveau** – volgens de Stichting Lezen & Schrijven komt laaggeletterdheid veel vaker voor bij mensen met een laag opleidingsniveau dan bij mensen met een hoog opleidingsniveau.
- **Leeftijd** - laaggeletterdheid komt vaker voor in hogere leeftijdsgroepen, enerzijds door verlies van vaardigheden, anderzijds door beperktere scholing op jonge leeftijd.
- **Beroep** - laaggeletterdheid komt vaker voor bij mensen die een beroep hebben met een lage sociale status, zoals ongeschoold werk of fabrieksarbeid.
- **Migratiestatus** - laaggeletterdheid komt vooral voor bij de eerste generatie inwoners met een migratieachtergrond ;
- Aantal inburgeringsplichtigen met diploma op A2 niveau;
- Aantal geïndiceerde kinderen voor VVE (voor- en vroegschoolse educatie);
- Aantal leerlingen dat speciaal onderwijs volgt;
- Aantal voortijdig schoolverlaters;
- Aantal Utrechters dat moeite heeft met aanvragen doen via internet;
- Aantal Utrechters dat moeite heeft met opzoeken van informatie via internet.
- Aantal Utrechters dat tijd wil vrijmaken om beter te leren omgaan met internet (op basis van het aantal Utrechters dat zich beperkt voelt om internet te gebruiken).

Overzicht indicatoren en hun ontwikkeling door de tijd

In het schema op de volgende pagina is invulling gegeven aan de tien indicatoren, waarbij is uitgegaan van de Utrechtse situatie voor de afgelopen vijf jaar. De genoemde aantallen geven geen informatie over het daadwerkelijke aantal laaggeletterden en ook niet over het effect van taalcursussen. Het schema is alleen bedoeld om te monitoren hoe de omvang van de risicogroepen zich in de tijd ontwikkelt. Te zien is dat een aantal risicogroepen in omvang toeneemt, zoals de groep Utrechters met een migratieachtergrond van de eerste generatie en het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs.

Ook zien we dat het aantal 65-plussers stijgt, waaronder vooral de 65 tot 74-jarigen. Volgens de stedelijke bevolkingsprognose zal de sterkste groei plaatsvinden in de groep 65-plussers: van 36.500 in 2019 naar circa 60.000 in 2040 (+67%). Hier vinden we ook een link met digitale vaardigheden: binnen de groep Utrechters die moeite heeft met het opzoeken van informatie of het invullen van formulieren via internet (zie indicatoren negen en tien), zijn de 65-plussers meer dan gemiddeld vertegenwoordigd.

De enige risicogroep die in omvang zien afnemen is het aantal Utrechters met een laag opleidingsniveau. Het totaaloverzicht van indicatoren is weergegeven op de volgende pagina's.

Indicatoren		2014	2015	2016	2017	2018
Aantal Utrechters met opleidingsniveau 'laag' ¹		54.000	55.000	56.000	51.000	51.000
Leeftijd ²						
	Aantal Utrechters van 65 plus	33.059	33.817	34.438	35.000	35.732
	Aantal Utrechters van 65-74 jaar	18.380	18.858	19.273	19.787	20.332
	Aantal Utrechters van 75 plus	14.679	14.959	15.165	15.213	14.400
Aantal utrechters met beroepsniveau 1 ³		11.000	12.000	11.000	11.000	11.000
Aantal Utrechters met een migratieachtergrond van de eerste generatie ⁴		52.815	53.851	55.848	58.988	62.218
Aantal inburgeringsplichtigen met diploma op A2 niveau ⁵		260	342	103	*	-
VVE-indicatie Utrechtse kinderen 2,5 - 4 jaar ⁶						
	% geïndiceerde kinderen	24%	24%	22%	23%	22%
	aantal geïndiceerde kinderen	1.551	1.574	1.398	1.454	1.395

Indicatoren	2014	2015	2016	2017	2018
Speciaal onderwijs ⁷					
Aantal leerlingen in speciaal basisonderwijs	513	519	534	554	606
Aantal leerlingen speciaal voortgezet onderwijs	971	1.007	1.056	1.072	1.082
Voortijdig schoolverlaters in Utrecht (VSV)⁸					
% voortijdig schoolverlaters	-	2,0%	2,0%	2,1%	-
% utrechters dat veel/enigzins moeite heeft met opzoeken informatie via internet ⁹	10%	-	11%	10%	8%
% Utrechters dat veel/enigzins moeite heeft met aanvragen doen of afspraken maken via internet ¹⁰	27%	-	25%	25%	27%
% Utrechters dat tijd wil vrijmaken om beter te leren omgaan met internet * op basis van het aantal Utrechters dat zich soms/vaak beperkt voelt om internet te gebruiken)¹¹	-	-	-	44%	-

*Betekent te kleine aantallen
(en dus niet getoond vanwege privacy redenen)

- Betekent (nog) niet beschikbaar

¹ bron: CBS, op basis van beroeps- en nietberoepsbevolking 15-75 jaar, waarbij laag is basisonderwijs, vmbo, jaar 1 t/m 3 havo/vwo of assistentenopleiding (mbo-1)

² bron: BRP, gemeente Utrecht

³ betreft beroepen met eenvoudige routinematige taken, waarvoor een elementair of lager onderwijsniveau is vereist. Bron: CBS

⁴ bron: BRP, gemeente Utrecht

⁵ bron: DUO. A2 niveau is een basisniveau, taalniveau dat nodig is voor eenvoudige gesprekken.

⁶ bron: Jeugdgezondheidszorg Utrecht

⁷ bron: DUO

⁸ bron: Onderwijs, gemeente Utrecht

⁹ en ¹⁰ bron: Inwonersenquête

¹¹ bron: Inwonersenquête. Voor het eerst in 2017 gevraagd, de vraag zal opnieuw worden opgenomen in de enquête van 2019.

Toekomstige monitoring

Het voorstel is om de komende jaren de risico-indicatoren verder te ontwikkelen en (voor zover mogelijk) de bijbehorende cijfers jaarlijks te updaten. Elke twee jaar kan dan een presentatie gegeven worden van de stand van zaken op dat moment, waarbij trends in beeld kunnen worden gebracht.

Colofon

